

WALTER SCOTT

WALTER SCOTT. VOOR VELEN IS DE NAAM een zinledige klank, zooals andere namen dit ook dikwijls zijn. Walter Scott? Wie was dat? Een schrijver misschien of een schilder? Men weet het niet meer en gaat onverschillig langs den naam heen.

En toch, al is het zeer waarschijnlijk, dat de werken van Scott niet meer gelezen worden, enkele uitzonderingen dan daargelaten van ouderen, die nog niet scheiden kunnen van de romantiek hunner jeugd, waarvoor Scott zooveel beekend heeft, er is een tijd geweest, dat ieder, die van lezen hield, de boeken van Scott kende en verslond. Want Walter Scott is gedurende de gansche 19^e eeuw een zeer beroemd man geweest, zóo beroemd, dat men zelfs van Schotland, zijn geboorteland nog spreekt als van: het land van Walter Scott.

Welnu, waar we juist dezer dagen herdenken, hoe hij vóór een eeuw overleden is, 21 September 1832, daar lijkt het ons gewenscht, zijn herinnering te vieren. Want als er één man is geweest, wiens geest een geweldigen invloed heeft gehad op het leven en werken van zijn tijd, dan was het de schrijver Walter Scott.

We willen echter eerst even zijn plaats bepalen in de wereld-literatuur. In de jaren, dertig tot veertig van de vorige eeuw, begon men hier te lande in navolging van andere landen historische romans te schrijven. De eerste, die er hier mede begon, was Jacob van Lennep, wiens „De pleeg-zoon” als zijn eersteling op dit gebied groote bekendheid verworven heeft. Doch Van Lennep was wel de eerste, maar niet de voornaamste, al was hij ook bij het volk de meest geliefde onzer romanschrijvers uit dien tijd. Kort en tijd na hem begonnen Arnoud Drost, Oltmans en Geertruida Toussaint, de latere vrouw van den schilder Bosboom, historische romans te schrijven.

Een klein land als het onze, gelegen tusschen verschillende beschavingsgebieden, ondergaat van die beschavingsgebieden natuurlijk altijd sterk den invloed. Deze invloed was ten aanzien van den historischen roman zeer groot, want de poging, die Van Lennep had ondernomen, was zuiver navolging van het werk van een Engelsch schrijver, onzen Scott, die men gerust den schepper van den historischen roman kan noemen.

Scott was echter reeds veel eerder met het schrijven begonnen. Toen onze Van Lennep hem ging navolgen, was Scott reeds een twintig jaar aan het schrijven, maar nog maar enkele jaren was hij bekend. Zijn eerste roman „Waverley” was met verzwijging van den auteursnaam uitgegeven, en veertien jaren achtereen verschenen er romans van zijn hand zonder dat het geheim opgeheven werd. „De schrijver van Waverley.” Met die aanduiding moesten de lezers, die brandend van nieuwsgierigheid waren om den schrijver zelf te kennen, het doen, en zoo wisten ze dan ook niet, dat die schrijver dezelfde was als de man, die reeds lang hun hart had gestolen met zijn gedichten, veelal droefgeestige romances en balladen, waar de letterkundige wereld toen vol van was. Maar die dichter, die met de opbrengst van zijn schoone verzen toch reeds een prachtig kasteel had kunnen aankopen en inrichten, had voor altijd de dichtveder neergelegd, omdat hij zich de mindere achte, en terecht, van een nieuw verzen ster: lord Byron, die met zijn prachtige „Childe Harold” heel Engeland voor altijd aan zijn voeten had gebracht... Toen Scott, de reeds beroemde zanger, met dit gedicht kennis maakte, begreep hij het voorgoed: naast zulk werk als van Byron was zijn werk toch maar alleen een uitnemend geslaagd maakwerk. En van dien tijd af is Scott tot het genre overgegaan, waarmede hij zich naast zijn grooten mededinger in de verksunt een onsterfelijken naam heeft gesticht: de historische roman, dien hij hanteerde met een onovertrefbaar meesterschap, ook al kwamen er in zijn latere boeken sterke sporen van aftakeling, die men er in moet betreuren. Maar dat had een oorzaak, die ons respect voor den auteur slechts vergrooten kan, hetgeen dan ook straks zal blijken.

De schrijver met zijn hond

Hiermede hebben we de plaats aangeduid, zij het vluchtig, welke Scott innam, in de literatuur van zijn tijd. Hadden we er de ruimte voor, dan zouden we zeker iets zeggen over de romantiek in het algemeen, waarvan hij zulk een schitterend vertegenwoordiger is geweest, de romantiek, die we moeten zien als het verzet

van den nieuweren tijd tegen de toen nog heerschende verering der klassieke school naar de opvatting der groote Fransche schrijvers in de zeventiende en achttiende eeuw. In de romantiek keerde men terug tot oorspronkelijkheid en eenvoud, en wie deze strooming bestudeert, ervaart haar als de behoefte om de grauwe realiteit te ontvluchten naar het rijk der verbeelding. En zoo herleeft de chanson de geste der middeleeuwen weer, maar in gezuiverden vorm. In plaats van de Grieksch-Romeinsche helden der Fransche klassieke school kwamen nu de groote mannen der verschillende nationale geschiedenissen weer de aandacht vragen, in de romans van Scott waren dit de groote figuren van Richard Leeuwenhart, Elisabeth, Maria Stuart, Leicester en andere. En Scott heeft dit zóo voortreffelijk gedaan, dat hij daardoor de bezieler is geworden van buitenlanders als Victor Hugo en anderen, waaronder ook de boeken-fabrikant Dumas, de oude.

Lezer, ge verstaat het nu, waarom we hier de herinnering vieren van dezen grooten Schot? Want hij heeft een gansche wereld naar de romantisch geïdealiseerde historie geleid.

Over den persoon van den kunstenaar zouden we gaarne nu verder schrijven, doch de ruimte verbiedt het ons. Scott heeft in vele opzichten het geluk gekend, en zeker was hij het troetelkind van het succes. En toch, al is het waar, dat hij in vier jaar tijds niet minder dan f 800.000 verdiende met zijn werk, deze man heeft zich letterlijk doodgewerkt. En nu komt er iets, dat den man teekent als een held. Hij, die zelf zoovele helden geteekend heeft, eindigde zijn eigen leven in heldhaftigheid. Want toen het uitgevershuis van zijn vriend Ballantyne faillieerde, van welk huis hij deelgenoot was, nam hij edelmoedig op zich, de reusachtige schulden weg te werken, en hij heeft woord gehouden ook. Maar ten koste van zijn gezondheid en tenslotte van zijn leven. Want met die acht ton gouds, zoo succesrijk verdiend, loste hij driekwart van die schulden af. Het laatste kwart heeft hij niet meer mogen afllossen, maar werd tenslotte uit de opbrengst van zijn nagelaten manuscripten betaald. Dat is echte heldhaftigheid, die ons Scott doet zien als een waarlijk groot mensch....

En van dien mensch kan óók gezegd worden, dat hij zich zondaar wist voor God. Op zijn ziekbed vroeg hij om het boek, en toen men hem vroeg, welk boek hij dan wenschte, zeide hij: Welk boek? Wel, het boek, de Bijbel.

Scott heeft van zichzelf getuigd: Ik heb nooit een regel geschreven, waarover ik me behoef te schamen. En dat is inzonderheid in een tijd als den onzen, waarin van zoo tal van auteurs precies het tegendeel kan worden gezegd, een getuigenis, dat van groote waarde is.

Q. A. DE R.